

Commission d'enquête
parlementaire chargée d'enquêter
sur le traitement des abus sexuels
commis au sein et en dehors de
l'Église, y compris sur leur traitement
judiciaire, et sur leurs conséquences
actuelles pour les victimes et pour la
société

du

VENDREDI 1 MARS 2024

Après-midi

Parlementaire onderzoekscommissie
belast met het onderzoek naar de
aanpak van seksueel misbruik, in de
Kerk en daarbuiten, met inbegrip van
de gerechtelijke behandeling, en de
gevolgen op vandaag voor
slachtoffers en samenleving

van

VRIJDAG 1 MAART 2024

Namiddag

De openbare commissievergadering wordt
geopend om 15.32 uur en voorgezeten door
mevrouw Sophie De Wit.

La réunion publique de commission est ouverte à
15 h 32 et présidée par Mme Sophie De Wit.

**Hoorzitting in het kader van het luik "Aanpak
binnen de Kerk en religieuze organisaties" met:**

**- de heer Manu Keirse, voorzitter van de Raad
van Toezicht binnen de Kerk;**

**- de heer Jan Cootjans, lid van de Raad van
Toezicht binnen de Kerk.**

**Audition dans le cadre du volet "Approche au
sein de l'Église et des organisations religieuses"
de:**

**- M. Manu Keirse, président du Conseil de
surveillance au sein de l'Église;**

**- M. Jan Cootjans, membre du Conseil de
surveillance au sein de l'Église.**

De **voorzitster**: Naar aanleiding van de
hoorzittingen die we hebben gehouden over de
arbitrage en Dignity werd herhaaldelijk gesproken
over de Raad van Toezicht. Daarop werd geopperd
dat het nuttig was om onze twee gasten van
vanmiddag uit te nodigen.

Wij zijn u dankbaar dat u tijd hebt kunnen vrijmaken
om hier vandaag aanwezig te zijn. Ik wil mij bij u
beiden ook verontschuldigen voor het lange
wachten. Mijnheer Keirse, u bent hier al te gast
geweest. U staat nog altijd onder dezelfde eed. U
moet die dus niet opnieuw afleggen, maar ik moet
er u wel aan herinneren. Mijnheer Cootjans, u bent
lid van de Raad van Toezicht. U moet wel nog de
eed afleggen. Ik zal u kort een juridische duiding
daarbij geven.

Mijnheer Cootjans, ik herinner u eraan dat conform

artikel 4, § 1, van de wet van 3 mei 1880 op het
parlementair onderzoek, gewijzigd bij de wet van
30 juni 1996, de onderzoekscommissie alle in het
Wetboek van strafvordering omschreven
onderzoeksmaatregelen kan nemen. Ze kan onder
meer getuigen onder ede horen.

Alvorens u te vragen de eed af te leggen, wens ik
de aandacht te vestigen op het laatste lid van
artikel 8 van bovenvermelde wet, volgens hetwelk
iedere getuige kan aanvoeren dat hij, door naar
waarheid een verklaring af te leggen, zich zou
kunnen blootstellen aan strafvervolgning en
derhalve getuigenis weigeren (zie ook
artikel 14, 3, g, van het internationaal verdrag
inzake burgerrechten en politieke rechten van
19 december 1966, bekrachtigd bij de wet van
15 mei 1981). Dat betekent dat u het recht heeft
om te zwijgen wanneer u meent dat uw publieke
verklaring later tegen u zou kunnen worden
gebruikt in een strafvordering.

Ik wil er vervolgens nog de nadruk op leggen dat u,
krachtens artikel 9 van dezelfde wet, voor valse
getuigenis kan worden gestraft met een
gevangenisstraf van twee maanden tot drie jaar en
u voor een termijn van ten minste vijf en ten
hoogste tien jaar kunt worden ontzet uit het recht
om te kiezen of verkozen te worden.

Ten slotte wijs ik u erop dat ingevolge artikel 3 van
voornoemde wet de geheimhouding van uw
verklaringen niet is gewaarborgd tenzij het gaat om
verklaringen afgelegd tijdens een vergadering met
gesloten deuren en waarvoor de commissie zich
uitdrukkelijk heeft verbonden de geheimhouding in
acht te nemen. Bovendien is ieder stuk dat u aan
de commissie zou overleggen vatbaar voor
openbaarmaking.

Na deze verduidelijking vraag ik u de eed af te leggen door de hand te heffen en de volgende woorden te herhalen: "Ik zweer de gehele waarheid en niets dan de waarheid te zullen zeggen."

De heer Jan Cootjans legt de eed af.

Mijnheer Keirse, ik heb begrepen dat u ons eerst een korte toelichting zult geven over de Raad van Toezicht, waarna de commissieleden eventueel vragen kunnen stellen.

Manu Keirse: Ik wil vier punten even toelichten. Het eerste punt betreft de oprichting van de Raad van Toezicht. De Belgische bisschoppen en hogere oversten van congregaties en religieuze orden hebben op 16 oktober 2016, dus acht jaar geleden, zowel een Nederlandstalige als Franstalige Raad van Toezicht opgericht om hen te adviseren over de opdrachten die voormalige plegers of daders van seksueel grensoverschrijdend gedrag nog zouden mogen vervullen in pastoraal verband.

Die raad is opgericht naar aanleiding van de begrijpelijke kritiek – ik leg de nadruk op begrijpelijke kritiek – die gerezen was in oktober 2014, naar aanleiding van de benoeming tot parochiepastoor van iemand die in het verleden veroordeeld was wegens seksueel misbruik van minderjarigen. Justitie had al vijf jaar voordien aan de bisschop gezegd dat die man zijn straf had uitgezeten en de normale functies in de samenleving terug kon vervullen. De behandelende psychiater had dat al drie jaar voordien geattesteerd. Op basis van wat justitie en de behandelende psychiater verantwoord vonden, heeft de bisschop hem benoemd. Voor de samenleving was dat echter niet aanvaardbaar. Voor mij is dat heel begrijpelijk.

Die situatie was de aanleiding voor de bisschoppenconferentie om zich de vraag te stellen waarop ze zich dan moesten baseren als ze beslissingen moeten nemen met betrekking tot voormalige plegers of daders. Ze hebben toen beslist om een adviesraad op te richten samengesteld uit deskundigen die niet uit een kerkelijk verband komen, maar die voeling hebben met brede geledingen van de samenleving. Die raad werd gevraagd om een bindend en niet-vrijblijvend advies te geven aan de bisschoppen en oversten over welke taken nog aan een voormalige dader of pleger kunnen worden toevertrouwd. Ik gebruik de beide termen, dader en pleger. We spreken over een pleger voor iemand die niet als dader is veroordeeld.

Ik leg sterk de nadruk op het feit dat die oprichting

van de raad een vrij initiatief van de bisschoppenconferentie geweest is. Ze wilde immers verantwoorde beslissingen nemen in dit soort zaken. De Raad van Toezicht is opgericht op 16 oktober 2016 en is op 21 november 2016, een maand na de oprichting, een eerste keer bijeengekomen.

Mijn tweede punt betreft de samenstelling van die Raad van Toezicht. In de beslissing van de bisschoppenconferentie stond dat die Raad van Toezicht bestaat uit zeven leden. De Nederlandstalige Raad bestaat uit, ten eerste, Bruno Vanobbergen, doctor in de pedagogische wetenschappen, voormalig kinderrechten-commissaris en momenteel directeur van het departement Opgroeien. Hij volgde in die functie op Jef Vermassen. Jef Vermassen nam ontslag wegens te drukke andere bezigheden.

De tweede persoon is Jan Cootjans, die hier naast mij zit. Hij is psychiater, voormalig hoofd van de PAAZ in het Imeldaziekenhuis in Bonheiden en deeltijds verbonden aan de gevangenis van Sint-Gillis als forensisch psychiater. In die functie heeft hij ook ruime ervaring met daders van seksuele delicten.

Ten derde, Hans Vertommen, emeritus hoogleraar klinische psychologie aan de KU Leuven en voormalig academisch secretaris van de faculteit psychologie en pedagogische wetenschappen en ervaren psychotherapeut.

Ten vierde, Rita Lombaerts, die jullie hier ook al hebben ontmoet als lid van de arbitrage. Zij is emeritus hoogleraar kindergeneeskunde, voormalig lid van de Permanente Arbitragecommissie van het Centrum voor Arbitrage en bestuurder van Villa Rozerood in De Panne, een respijthuis voor gezinnen met een ernstig ziek kind, waar ze ook een attest van integriteit moet voorleggen om bestuurder te kunnen zijn.

Ten vijfde, Stien Vierendeels, master in de criminologie en de pedagogie aan de Rijksuniversiteit van Gent. Ze volgde bemiddeling in familiezaken aan de KU Leuven, ze is justitieassistent in het Justitiehuis te Brussel en lector in de opleiding gezinswetenschappen in een pluralistisch opleidingsinstituut geïntegreerd in de Odisee Hogeschool.

Ten zesde, Piet Siffert, advocaat met een ruime ervaring met schadegevallen in de gezondheidszorg en al jarenlang zetelend in de Commissie tot Bescherming van de Maatschappij. Hij volgde Carina Van Cauter op, huidig provinciegouverneur en voormalig Open Vld-parlementslid, die wegens

drukke werkzaamheden moest afhaken.

Ikzelf ben het zevende lid. Ik ben klinisch psycholoog, doctor in de geneeskunde en emeritus hoogleraar aan de faculteit geneeskunde van de KU Leuven. Ik was in mijn vorig leven oprichter van de dienst patiëntenbegeleiding in de universitaire ziekenhuizen te Leuven, voormalig directeur patiëntenzorg, voormalig kabinetschef van het federaal kabinet Volksgezondheid, Voedselveiligheid, Leefmilieu en Consumentenzaken en momenteel ben ik ook voorzitter van Villa Rozerood in De Panne, een respijthuis voor gezinnen met een zwaar ziek kind.

De Franstalige Raad is samengesteld uit een voormalige vicerector studentenaangelegenheden aan de UCL en voormalig decaan van de faculteit psychologie, een neuropsychiater, een hoogleraar kerkelijk recht, die onder andere door het Belgisch Parlement is benoemd tot bestuurder van het nationale Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding en de strijd tegen discriminatie, een advocaat, een doctor in de rechten en voormalig senator, een psycholoog met ruime klinische ervaring met adolescenten en een pedagoge. Ik noem hier geen namen, behalve de naam van de voorzitter die ik straks zal noemen. Zij hebben immers gevraagd om hun naam niet te laten circuleren in de maatschappij, toen al niet, omdat ze bang waren voor een te sterke beïnvloeding.

De Belgische bisschoppenconferentie benoemde in 2016 Xavier Renders, emeritus hoogleraar en voormalig vicerector voor studentenaangelegenheden en voormalig decaan van de faculteit psychologie en pedagogische wetenschappen aan de UCL tot voorzitter van de Franstalige Raad van Toezicht, en mezelf tot voorzitter van de Nederlandstalige Raad. Tot daar de samenstelling van de Raad.

Welke richtlijnen kregen wij van de bisschoppenconferentie bij de oprichting van die Raad? In de formulering van de opdracht verwijst de bisschoppenconferentie heel uitdrukkelijk naar passages uit de beleidsbrochure *Verboden verdriet* van 2012, de beleidsbrochure die toen voor de Kerk werd uitgewerkt. Ik citeer: "Afhankelijk van de ernst van de feiten, van de omstandigheden waarin ze werden begaan, van het schuldbesef en van de kans op herhaling, moet uitgemaakt worden of een dader nog een professionele functie kan bekleden of een vrijwillige taak kan uitoefenen. Geen enkele vorm van seksueel misbruik, onheuse machtsuitoefening of grensoverschrijdend gedrag kan worden gedoogd. Een dader van seksueel misbruik kan in geen geval nog ingezet worden in het pastoraal werkveld met jongeren of kinderen.

Bij de vraag in welke domeinen een dader nog kan worden ingezet, moet de kerkelijke overheid zich laten leiden door de expertise die de maatschappij daarvoor aanbiedt, onder meer langs de weg van de gerechtelijke psychiatrie, forensische psychiatrie. Enkel onder een deskundige en gecontroleerde begeleiding kan eventueel van een nieuwe opdracht sprake zijn. Bij een nieuwe opdracht moeten de verantwoordelijken van de nieuwe werkomgeving correct geïnformeerd worden over de antecedenten van de betrokkene. Deze communicatie gebeurt met medeweten van en in overleg met de betrokkene. Er moeten duidelijke afspraken worden gemaakt rond supervisie en begeleiding in de nieuwe werksituatie. Ook voor de leefsituatie en het domicilie van de betrokkene moeten nieuwe afspraken en veiligheidsmaatregelen worden opgelegd."

Ik leg de nadruk op 'ook voor het domicilie van de betrokkene'.

"Een voormalige dader kan in geen geval tewerkgesteld worden of wonen in een gebied zonder dat de plaatselijke bisschop van het dossier op de hoogte is en zijn toestemming hierover heeft verleend. Daders kunnen evenmin verplaatst worden of verhuizen naar een ander gebied, ook niet in het buitenland, zonder dat de plaatselijke bisschop volledige inzage heeft gekregen in het dossier en zijn toestemming heeft gegeven."

Beste mensen, ik citeer letterlijk uit het beleidsrapport van de Kerk in 2012. Ik kan me indenken dat het heel veel vragen oproept, na de vorige getuigenissen die u hier ook hebt gehoord, maar dat is de instructie die wij als Raad van Toezicht hebben meegekregen bij de start. Ik zeg wel, die Raad is gestart in 2016.

De opdracht van de Raad bestaat erin om de beslissingen die de diocesane bisschoppen en hogere oversten moeten nemen betreffende vermeende of voormalige daders van seksueel misbruik of grensoverschrijdend gedrag te beoordelen op hun zorgvuldigheid. De bisschoppen en de hogere oversten verbinden zich ertoe alle nieuwe en lopende dossiers betreffende vermeende of voorlopige daders voor te leggen aan de Raad van Toezicht, met het oog op nog te nemen beslissingen. Daarnaast kunnen zij ook reeds behandelde dossiers aan de Raad van Toezicht voorleggen met het oog op een mogelijke aanpassing of verbetering van de reeds genomen beslissingen. De voorzitter en de leden van de Raad van Toezicht werken op een onbezoldigde basis. Dit bepaalt mee hun onafhankelijkheid ten aanzien van de kerkelijke autoriteiten. Als men uit iemands hand eet, kan men gebonden zijn. Dat is

dus een onbezoldigde opdracht.

Ten slotte wil ik het hebben over de aard en de behandeling van de voorgelegde dossiers. De dossiers die werden voorgelegd, betreffen steeds priesters of pastoraal aangestelden die, na bewezen of vermoedelijk seksueel misbruik van minderjarigen of in enkele gevallen van meerderjarigen en na schorsing van hun pastorale taken, een nieuwe opdracht ambiëren.

Gezien het gegeven dat de meeste misdrijven dateren van veel jaren geleden en veel daders bij de melding zelfs al zijn overleden of hoogbejaard, is het aantal personen dat nog een nieuwe opdracht kan ambiëren uiteraard beperkt.

Ik kan hier enkel onder ede getuigen over de werking van de Nederlandstalige Raad van Toezicht, omdat ik de zittingen van de Franstalige Raad niet heb meegemaakt. Aan de Nederlandstalige Raad werden 11 dossiers voorgelegd, waarvan sommige meer dan één keer. Tien van de elf dossiers werden aan justitie voorgelegd en zijn daar behandeld, waarvan één nog niet afgehandeld was. Drie van de negen plegers waren vrijgesproken, waarvan twee zowel in eerste aanleg als in beroep, omdat justitie geen strafbare feiten heeft kunnen aantonen. Drie van de negen plegers waren veroordeeld en hadden hun straf achter de rug. Drie van de negen dossiers waren door justitie afgesloten wegens duidelijke verjaring. Bij drie van die elf dossiers was er geen sprake van grensoverschrijdend gedrag met minderjarigen, maar met meerderjarigen en dit niet onder dwang. Dit is een overzicht.

In alle gevallen adviseerde de Raad van Toezicht een uitdrukkelijk verbod op pastorale taken, niet alleen met jongeren, maar in het algemeen, ook bij deze die door justitie waren vrijgesproken, omdat er volgens de Raad van Toezicht voldoende grond was om ontoelaatbaar, grensoverschrijdend gedrag vast te stellen. Dat was voor justitie niet bewijsbaar, maar voor ons was er voldoende grond om dat vast te stellen. Bij drie van de elf werd geadviseerd dat het voorgaan van vieringen nog toegelaten mocht worden, maar in zeer beperkte kring, bijvoorbeeld een huwelijksviering in familieverband, als de familie daar zelf naar vroeg, maar niet meer voor breed publiek. De meeste plegers en daders waren al in psychiatrische of psychologische behandeling. Wanneer dat niet het geval was, werd dit meestal geadviseerd. Volgens de informatiebronnen waarover ik beschik, werden alle adviezen door de kerkelijke overheid opgevolgd en in duidelijke beslissingen omgezet.

Dat is wat ik kan vertellen over de Raad van Toezicht.

De **voorzitter**: Bedankt. Mijnheer Cootjans, wenst u daaraan nog iets toe te voegen of sluit u zich daarbij aan?

Jan Cootjans: Ik sluit mij daarbij aan. Ik wil voor alle duidelijkheid wel zeggen dat we oordelen op basis van voorgelegde dossiers. We hebben de betrokkenen zelf niet onderzocht. Als er contact was met de mensen die naar de Raad van Toezicht verwezen werden, heeft Manu Keirse die contacten gelegd.

Manu Keirse: Als een dossier werd voorgelegd, vroegen we de volledige inzage in alle gerechtelijke dossiers die het bisdom over die persoon had, een verslag van het bisdom over alle antecedenen en een brief van de betrokkene over zijn eigen inzicht in de gepleegde zaken. We vroegen dus verschillende gegevens over de antecedenen. Indien dit onduidelijk was, werd de dader of pleger gehoord door een beperkt comité, meestal een jurist en ikzelf of een psycholoog en een jurist, om verdere verduidelijking te krijgen om zo op de Raad te kunnen toelichten waarover het ging. We hebben nooit een dader uitgenodigd voor een voltallige Raad van Toezicht. Dat was altijd *en petit comité*.

De Raad van Toezicht had met zo'n duidelijke instructie die we in het begin hadden meegekregen geen voortschrijdend inzicht nodig om duidelijke adviezen te verwoorden. Ik heb daarover echter heel veel misverstanden gehoord de voorbije tijd. Met voortschrijdend inzicht zoals dat hier genoemd werd, bedoelt men de aanpak van daders en slachtoffers. Er was namelijk echt geen voortschrijdend inzicht nodig om te beseffen dat het om onverantwoorde daden, misdaden en een grove overtreding van menselijke rechten en regels ging. Daarvoor was geen voortschrijdend inzicht nodig.

Op het vlak van de daderaanpak zijn we met de Raad van Toezicht wel verder gegaan dan het voortschrijdend inzicht dat justitie en het gerechtelijk systeem in ons land nodig hebben. Ook al werden daders vrijgesproken, wij hebben toch nog beslissingen genomen omdat we vonden dat dat niet kon.

Over de slachtoffers, en de nodige begeleiding, heb ik hier al gezegd dat er in de maatschappij geen plaats is voor hen zolang er slechts 6 % van het gezondheidszorgbudget naar geestelijke gezondheidszorg gaat. Ik zou dat voortschrijdend inzicht graag ook in alle overheidsinstanties benadrukt zien. Ik wil hier niemand iets verwijten, ook niet het Parlement. Ik heb zelf vier jaar als kabinetschef gewerkt, dus ik weet hoe moeizaam

het soms gaat om een rijdende trein van richting te doen veranderen. Ik verwijt u dus niets. We moeten echter al onze energie gebruiken om te werken aan gerechtigheid voor de slachtoffers. We moeten daarvoor alle energie en bevoegdheden gebruiken, van instanties als de Raad van Toezicht, maar ook van het Parlement, de overheid en justitie. Slachtoffers verdienen dat namelijk.

Jan Cootjans: In de werking van onze commissie is er wel een beperking, namelijk het contact met de behandelaars als de behandeling nog loopt. De behandelaars zijn meestal psychiaters of psychologen en zij zijn gebonden aan hun beroepsgeheim. Zij kunnen dus niet zomaar communiceren met de commissie. We zijn dus aangewezen op wat de persoon die naar de Raad van Toezicht wordt verwezen zelf vertelt. Dat is dus wel een beperking.

De **voorzitter:** Bedankt voor uw toelichting. Collega's, hebt u vragen?

Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen): Bedankt heren, voor de toelichting. Ik denk dat dat orgaan bij ons niet zo goed gekend is, dus het was goed om die toelichting te krijgen.

Wij hadden ter voorbereiding een aantal vragen opgesteld, maar een deel daarvan werd al beantwoord. U bent bijvoorbeeld al dieper ingegaan op de concrete cijfers. U hebt ook aangegeven dat uw adviezen altijd opgevolgd worden door de bisschoppen. Dat was ook een vraag van ons. Zijn de adviezen bindend of zouden de bisschoppen ervan kunnen afwijken?

Manu Keirse: De bisschoppenconferentie heeft gezegd dat ze de adviezen eigenlijk bindend vindt. Wie ze niet volgt, moet de gevolgen ervan dragen. Dat was een uitspraak van de bisschoppen.

Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen): De adviezen zijn dus toch redelijk bindend. Dat is goed.

U bent ook redelijk streng. Een vrijspraak betekent immers niet dat er niets meer mogelijk is. U bekijkt namelijk het dossier. Het kan dus zijn dat er een strafrechtelijke vrijspraak is, maar dat de feiten uit het dossier voor u voldoende duidelijk zijn om toch nog maatregelen te nemen. Dat is een correcte beoordeling.

Als ik het goed begrijp, bent u niet bevoegd voor ordes en congregaties.

Manu Keirse: Jawel, we zijn daarvoor bevoegd. Het eerste wat ik gedaan heb toen ik over de situatie van Delft in Afrika hoorde, was de provinciaal opbellen met de vraag waarom hij dat

niet voorgelegd had aan de Raad van Toezicht. Dat is echter eigenlijk gebeurd voordat de Raad van Toezicht bestond.

Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen): Het vond inderdaad plaats voor 2016. Ook alle ordes en congregaties vallen dus onder uw bevoegdheid.

Dan rest er mij nog één vraag. Het is eigenlijk een vraag die gelanceerd werd door de heer Devillé: waarom geven we geen plaats aan slachtoffers in die Raad? U hebt de samenstelling geschetst met de diverse specialisten. Is dat iets wat bij een vernieuwing kan worden overwogen?

Manu Keirse: Dat valt zeker te overwegen. We hebben daarover ook nagedacht. Ik zat namelijk mee aan tafel wanneer het over de samenstelling ging. Er werd een justitieassistent opgenomen in de Raad, net als de kinderrechtencommissaris, een psychiater met forensische ervaring die ook ervaring heeft met slachtoffers en een psychotherapeut die heel veel slachtoffers heeft gezien. Ik heb er ook heel veel gezien. Ik kan dus eigenlijk zeggen dat de meerderheid van de mensen in de Raad een ruime ervaring met slachtoffers heeft. Ik heb zelf ook nog met heel veel slachtoffers contact gehad en heb ook nog vaak over zaken overlegd met Rik Devillé.

Jan Cootjans: We moeten een onderscheid maken tussen het slachtoffer van de feiten zelf en een ervaringsdeskundige die zelf ooit het slachtoffer is geweest van andere feiten. Dat laatste lijkt me een betere oplossing dan het slachtoffer uit te nodigen voor een Raad van Toezicht om misschien nogmaals...

Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen): Dat was mijn vraag echter niet.

Manu Keirse: Ik vind het zeker te overwegen. We kunnen dat zeker doen.

Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen): Ik heb toch nog een allerlaatste vraag. Gisteren stond er over deze problematiek een ruim artikel in *De Standaard*. Slachtoffers vroegen daarin of het niet mogelijk was om een bewijs te ontvangen dat de pleger geen pastorale taken meer uitvoert. Wat kan er worden gecommuniceerd naar het slachtoffer zelf? Zijn zij op de hoogte van wat u beslist?

Manu Keirse: Wij krijgen daders of plegers voorgeschoteld. Indien we weten wie hun slachtoffer was en er contact mee hebben, is dat gebeurd. Vorige keer kwam de zaak-Nina aan bod. Ik heb Nina heel concreet geïnformeerd over welke maatregelen allemaal genomen werden voor de betrokken persoon, ook al ging het niet – voor

zover wij konden nagaan – over misbruik op minderjarige leeftijd. We hebben echter ook maatregelen genomen en ik heb het zogenaamde slachtoffer volledig geïnformeerd over alle stappen.

Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen): Hebt u dat gedaan in uw hoedanigheid als voorzitter van de Raad van Toezicht of in een andere hoedanigheid?

Manu Keirse: Ik had daar twee hoedanigheden en ik heb haar in de twee hoedanigheden geïnformeerd. De Raad van Toezicht heeft echter in grote lijnen bevestigd wat er voordien al beslist werd. Het advies van de Raad van Toezicht is niet door mij ondertekend, maar door twee andere leden, een kinderarts en een advocaat, omdat we geen vermenging wilden.

Wim Van der Donckt (N-VA): Ik heb nog een vraag over het bindende karakter van het advies. De bisschoppen zeggen dat wie zich er niet aan houdt op de blaren moet zitten. Wat moet ik mij daarbij voorstellen? Stel dat iemand zich niet houdt aan dat advies, wat is de stok achter de deur? Ik denk immers niet dat u ergens een uitvoerende macht hebt om daarop toe te zien. Is dat dan geen zwakte?

Manu Keirse: De kerk heeft geen eigen politiedienst of gerechtshof. Ze hebben wel kerkelijk recht, maar de kerk kan geen daders veroordelen, zeker niet als ze door de rechtbank zijn vrijgesproken.

Ik lever hier geen kritiek op het gerecht. Ik las namelijk in een van de gerechtelijke dossiers dat ze die man niet konden veroordelen omdat er geen bewijzen waren. Alles wat ze gehoord hadden, was echter moreel zeer laakbaar. Dat stond in de uitspraak van die rechter. Dat was voor ons dus een zeer belangrijk aanknopingspunt.

Wij zijn namelijk altijd uitgegaan van de geloofwaardigheid van de slachtoffers. Van de 1.500 slachtoffers hebben we het verhaal van misschien 5 of 6 onder hen in twijfel getrokken. Ik ben er ook zeker van dat we bepaalde slachtoffers hebben vergoed hoewel ze geen slachtoffer waren. We hebben echter de twijfel laten spelen in het voordeel van de slachtoffers.

Maria Vindevoghel (PVDA-PTB): Hartelijk dank voor de toelichting. Het is een goede zaak dat de Raad van Toezicht, met veel deskundigen, bestaat. We zijn echter ook te vinden voor de suggestie van de vorige spreker in verband met een ervaringsdeskundige, een van de slachtoffers dus. In een commissie die paus Franciscus heeft opgericht, is dat trouwens ook gebeurd. Ik wil die

suggestie dan ook naar u doen.

Wat mij echter opvalt, zeker na alles wat we vanochtend gehoord hebben, is de complexiteit van de kerk met alle 'schuiven'. Die situatie zorgt ervoor dat er heel veel misloopt. Ik haal nog even een voorbeeld aan. In een rapport van 2017 lezen we dat een bisschop zegt dat een misbruiker intreedt in een norbertijnenabdij en dat de kerkelijke overheid niet weet of de abt actie heeft ondernomen of niet. Na verloop van tijd kan de misbruiker zich dus nog ergens anders aanmelden. We hebben zulke situaties al meer gezien, zoals bij Luk Delft.

De Interdiocesane Commissie voor de bescherming van kinderen en jongeren heeft tussen eind 2014 en 2017 aan de bisdommen en kloosterordes gevraagd of er op een systematische wijze nagegaan is of voormalige daders niet meer in functies of situaties zijn aangesteld. De heer Loots van de salesianen, die we hier daarnet ook gehoord hebben, zegt de beschikkingen uit het vonnis en de ordewoorden en de adviezen van de justitieassistent te volgen. U moet echter weten dat men op dat moment al wist wat er met Luk Delft aan de hand was. Hij was namelijk al veroordeeld en er waren al heel veel zaken gekend. Men deed echter alsof dat niet het geval was. Deze situatie toont dan toch aan hoe problematisch dat is?

Er waren beleidsbrochures, zoals 'verborgen verdriet' en 'van taboe naar preventie'. We zien dus dat er overtredingen gebeuren, maar dat ze ze gewoon naast zich neerleggen. Ze worden gewoon met een kluitje in het riet gestuurd. Waarom hebt u geen register waarin dat gebundeld wordt zodat we daarop een zicht kunnen hebben? Het voorbeeld van Delft is goed om daaruit heel wat lessen te trekken, aangezien er daar heel veel misgelopen is.

Manu Keirse: Ik kan niet anders dan 100 % beamen wat u zegt. De vorige keer toen ik hier zat, heb ik gezegd dat zelfs ik geen overzicht heb van alle zaken binnen de kerk. Via Dignity weet ik enkel hoeveel mensen we uitbetaald hebben en via de Raad van Toezicht weet ik hoeveel we er gezien hebben. Er zou echter een centraal punt moeten zijn waarop dat allemaal samenkomt. Ik vind dat ook en u hebt daarin 200 % gelijk.

U zegt ook dat de kerk een ingewikkelde organisatie is. Ik heb het gevoel dat wij ons voor de dingen die we hebben proberen te doen, constant hebben moeten bewegen in een zeer moeilijk speelveld. De kerk heeft heel veel kanalen waarmee de bisschoppen ons wel een duidelijke instructie hebben meegegeven. De bisschoppen zijn echter niet de baas van alle oversten en

dergelijke meer. Het duurt ook een geruime tijd voordat wat er in een beleidsbrochure staat, bij iedereen doorgedrongen is. Ik hoor ook dat u een nieuw Strafwetboek goedgekeurd hebt en dat dat pas over twee jaar in werking treedt omdat men twee jaar nodig heeft om dat kenbaar te maken. Binnen de kerk, die een moeilijke organisatie is, ziet men dat ook af en toe.

Het is een moeilijk speelveld, omdat we ook spelen op het terrein van justitie, dat ik heel goed kan begrijpen met mijn achtergrond. Een uitspraak doen en communiceren in een organisatie dat iemand geen functies meer mag hebben, wanneer justitie iemand heeft vrijgesproken en geoordeeld heeft dat er iemand niets ten laste kan worden gelegd, is namelijk lastig. Er is meer duidelijkheid nodig in de samenleving over al die zaken.

Het zou veel oplossen, indien alle dadergegevens op een centraal punt worden verzameld. Men moet echter ook oppassen met de privacywetgeving op dat punt. In Nederland er immers een sportorganisatie veroordeeld voor inbreuken op de privacywetgeving, omdat ze een lijst met daders bijhield. Het is dus een heel moeilijk speelveld.

Laat ons dus alle bevoegdheden samenleggen en ons samen inzetten om er iets aan te doen. We hebben heel veel goede wil en energie nodig van alle instanties in dit land om tot een behoorlijke oplossing te komen.

Maria Vindevoghel (PVDA-PTB): De zaak-Delft toont dat ook aan: de beschikkingen waren er, iedereen wist het, maar toch heeft hij nog kunnen doen wat hij gedaan heeft.

De vraag blijft hoe het komt dat het zo lang duurt en dat we zo traag vooruitgaan?

Manu Keirse: Ik vind het ongelooflijk dat hij nog naar Afrika is kunnen gaan voor Caritas. Hij had een administratieve functie. Het antwoord op mijn vraag hoe het mogelijk was dat men zo iemand liet vertrekken, was dat ze het voorgelegd hadden aan justitie en van justitie toestemming hadden gekregen. Ik vraag me af hoe dat in godsnaam mogelijk is. De Raad van Toezicht zou namelijk geen akkoord gegeven hebben, ook al had justitie gezegd dat het kon. Wij hebben namelijk verschillende daders die door justitie volledig vrijgesproken zijn, toch laten schorsen door de bisschoppen. Dat had daar ook moeten gebeuren. Ik heb dat ook aan de gerechtelijke instanties verklaard, toen ze mij vroegen of ik daarvan iets wist. Dat had niet mogen gebeuren. Er is immers geen controle op wat iemand in Afrika in een administratieve functie uitspookt.

Daniel Senesael (PS): Merci, madame la présidente, merci à vous de votre présence et de vos explications claires et précises sur le rôle et les fonctions de ce Conseil de surveillance. Dans votre présentation, une des conclusions à laquelle vous parvenez est qu'aucun comportement transgressif ne peut être toléré. Avant d'en arriver à cette préconclusion, vous avez parlé de deux éléments: la conscience de responsabilité – qui est bien claire pour moi – mais également le fait que le risque de récidive est inacceptable. Mais comment calculez-vous ce risque de récidive? Comment prenez-vous en considération ce risque de récidive, parce qu'il repose sur des éléments tant subjectifs qu'objectifs? Je suppose que vous avez une certaine manière de les évaluer, ce qui est très important pour le suivi des cas, des victimes et des auteurs dont on a déjà parlé. Cet élément-là m'interpelle.

Jan Cootjans: Ik denk niet dat het aan de Raad van Toezicht is om rechtstreeks het recidiverisico in te schatten. Daar zijn gespecialiseerde centra voor en behandelaars gespecialiseerd in seksuele delinquentie. Het is echter wel een terechte vraag, omdat toch ongeveer 15 % van de seksuele plegers recidiveert. Het hangt ook af van de behandelsetting waarin ze terecht komen. Daar is onderzoek naar gebeurd door de universiteit van Luik, waarbij men heeft vastgesteld dat de behavioristische aanpak de beste resultaten boekt. Waarom? Omdat de mensen die in de pedoseksualiteit vervallen zorgmijders zijn, veel frustraties hebben waar ze niet over kunnen praten en soms middelenmisbruik vertonen. Vergeleken met de andere geestelijken komen die mensen nooit of heel weinig bij de huisarts of bij een psycholoog terecht. Andere priesters consulteren frequenter.

De psychoanalytische behandeling daarentegen heeft minder fraaie resultaten, omdat ze ook dieper graaft en er soms andere problemen aan bod komen. We mogen niet vergeten dat de recidive niet enkel de seksuele recidive is, maar het gaat ook om recidive van ander gemeen recht, zoals kleine diefstallen of valsheid in geschrifte. Die recidive ligt hoger dan de puur seksuele recidive bij daders van pedoseksualiteit. Is dat een antwoord op uw vraag? Men moet uiteindelijk rekening houden met een recidivekans die toch aanwezig is, niet noodzakelijk seksuele recidive. Naarmate mensen intensiever worden gevolgd – we hebben de justitieassistent in een vorige sessie van deze commissie gehoord – is de recidivekans op seksualiteit in dat domein minder, maar ze kunnen soms op andere domeinen, bijvoorbeeld als gevolg van financiële problemen, omdat ze de eredienst niet meer kunnen doen en hun broodwinning zijn verloren,... begrijpt u? Het is niet puur seksuele

recidive, het is meer een algemene recidive.

Manu Keirse: Ik zou daar nog iets aan willen toevoegen, want u stelt inderdaad een zeer interessante vraag. We hebben ook om zicht te hebben op de recidive, in verschillende dossiers adviezen geformuleerd aan de bisschoppen dat ze om de zoveel tijd een rapport moeten vragen aan de omgeving en opvolgen waar die persoon precies is. We hebben ook in bepaalde situaties een vaste woonplaats, waar controle op is, geadviseerd. Ik denk dat het gerecht dat niet kan eisen van iemand, maar ik weet dat we voor een priester hebben geëist dat hij niet meer in de gemeente mocht komen waar die persoon is. Men moet hem dat uitdrukkelijk verbieden en men moet dat ook controleren. Het is niet omdat we dachten dat hij op zijn leeftijd nog iets zou doen. We vonden echter dat het beledigend was voor een slachtoffer in die gemeente om die man tegen te komen die daar triomfantelijk met zijn fiets kon rondrijden, omdat hij vrijgesproken was.

Maria Vindevoghel (PVDA-PTB): Mensen van de kerk stellen dat ze de daders beter bij zich houden dan ze te laïciseren, want dan behouden ze ten minste toch nog controle over hen. Ik zou daar graag jullie mening over krijgen. Wat vinden jullie daar zelf van? Een werknemer in de privésector krijgt zijn ontslag. Maar daders zoals Delft die blijven in die broederschap. Sommigen zeggen dat dat misschien beter is. Ik zou daar graag jullie mening over horen.

Jan Cootjans: Momenteel zijn er 1.220 paters en broeders. Dat stond in de media. Dat is veel meer dan er priesters zijn. Er zijn 400 priesters. Ik ga akkoord met wat u zegt. In een gemeenschap met een abt en medebroeders is er meer controle mogelijk dan in het geval van een parochiepriester die geïsoleerd woont, die misschien met nog wat lekenhelpers contact heeft. Het laïciseren als dusdanig kan voor nieuwe problemen zorgen. Als ze in een klooster kunnen blijven, hebben ze dat toezicht in een omgeving waar ze soms nog jaren verder kunnen verblijven.

Manu Keirse: Wat is het beste? Ik heb in de gezondheidszorg ook vaak beslissingen moeten nemen over mensen die wegens onheus gedrag aan de deur moesten gezet worden en die de dagen erna in een andere instelling terechtkonden. Ik had vaak niet het recht om die andere instelling te bellen, maar ik sprak wel af met mensen, als er werd gevraagd waarom ze bij ons waren ontslagen, dat ik in bepaalde bewoordingen zou vertellen wat er was gebeurd en pleiten voor een nieuwe kans, op voorwaarde dat de betrokkene een dubbele proeftijd aanvaardde en onder gecontroleerde omstandigheden werkte. Dat was

het enige wat ik juridisch kon doen. Ik heb een beetje schrik van laïcisering.

Als morgen Roger Vangheluwe – ik kan hem niet bisschop Vangheluwe noemen – morgen gelaïciseerd wordt, dan loopt hij hier misschien in Vlaanderen weer rond. Ik vind dat zeer kwetsend en ontrend voor mensen die door hem zijn misbruikt. Zolang hij niet gelaïciseerd is, kan men hem gevangenhouden in die abdij. Als ik zou mogen kiezen – maar ik ben Rome niet – zou mijn voorstel zijn om hem zijn titel van bisschop af te nemen, maar om hem niet te laïciseren. Dan behoudt men nog controle en een bevoegdheid over hem.

Ben Segers (Vooruit): Ik vraag me nog af hoe het precies zit met betrekking tot het toepassingsgebied. U zei, aangaande de zaak-Delft, dat hij is vertrokken naar Centraal-Afrika vóór de oprichting. Jullie zijn echter ook bevoegd om te adviseren over de uitvoering, naar ik heb begrepen. Kan jullie bevoegdheid niet worden uitgebreid naar sancties die zijn uitgesproken vóór jullie oprichting?

Manu Keirse: Ik zie niet goed in hoe we iets konden doen, vooraleer we waren opgericht. Men kan alles, dat staat duidelijk in het reglement. Men kan ook dossiers van vroeger waarbij men twijfels heeft, voorleggen aan de Raad van Toezicht. Men kan dat nu ook. Men kan alle dossiers waarin iemand nog iets doet... Delft is niet meer relevant, want die is uitgetreden, bij mijn weten. Maar men kan op elk moment dat ook nog voorleggen aan de Raad van Toezicht. Als men echter niet van plan is de betrokkene een andere functie te geven, is het niet direct van nut om dat voor te leggen aan de Raad van Toezicht, tenzij men zou kunnen maatregelen nemen over de woonsituatie of over de dingen die men kan vermijden die kwetsend kunnen zijn voor slachtoffers en dergelijk meer.

Ben Segers (Vooruit): Wat is jullie beleid wat hoogbejaarde daders betreft? Gaan jullie ervan uit dat hoogbejaarde daders geen verdere feiten meer zullen plegen?

Manu Keirse: Er zijn gegevens bekend van een hoogbejaarde dader die seksueel grensoverschrijdend gedrag gepleegd heeft bij een van de medewerkers in een woonzorgcentrum. Er zijn dus mensen die men nooit meer kan vertrouwen. Anderen hebben echter hun les geleerd, omdat ze met het gerecht in aanraking gekomen zijn. Zij hebben daar hun conclusies uit getrokken. Ze hebben oprecht spijt. Ze hebben meegewerkt met het gerecht, hebben bekend en hebben hun excuses aangeboden aan het slachtoffer zonder dat ze daartoe gedwongen werden. Ze hebben ook

voorgesteld om een vergoeding te betalen. Zij zullen dat dan waarschijnlijk niet meer doen. Er zijn echter ook andere daders die ik nooit meer zou vertrouwen.

Sophie De Wit (N-VA): Mijnheer Keirse, u had het over beter voortschrijdend inzicht dan justitie. Wat bedoelde u daarmee?

Manu Keirse: Zo heb ik het niet bedoeld. Ik bedoel dat er voortschrijdend inzicht nodig was voor de aanpak van daders en voor de begeleiding van de slachtoffers. Ook justitie moet immers gebruikmaken van voortschrijdend inzicht voor de aanpak van daders. Het heeft immers veel te lang geduurd voor men de verjaring bij justitie heeft afgeschaft. Ik ben geen jurist – en er zitten hier heel deskundige juristen in de zaal –, maar ik hoop dat men binnen justitie ook iets breder, indien men voldoende morele gronden heeft, duidelijkere uitspraken kan doen. Ik heb namelijk nu mensen vrijgesproken zien worden, hoewel ik vond dat er gegevens genoeg waren. Als meerdere slachtoffers bij wijze van spreken het interieur van de slaapkamer van een schooldirecteur kunnen beschrijven en dat is nog niet voldoende om hen te geloven, dan heb ik daar persoonlijk moeite mee.

Henri Heimans: We leven nog altijd in een rechtsstaat. Het zijn de rechters, die oordelen, na een tegensprekelijk debat waarin het openbaar ministerie gehoord wordt samen met getuigen, slachtoffers en daders. Ik begrijp uw opmerking over voortschrijdend inzicht dus niet goed. De rechters passen immers ook de wet toe. Als de wet op een bepaald moment zo geformuleerd werd, dan is het gewoon zo. Hetzelfde geldt voor de verjaring. De rechters hebben de verjaring niet uitgevonden. Het is de wetgever die bepaalt wat er kan verjaren en wat niet.

Manu Keirse: Ik kan u daarin volgen, mijnheer Heimans, maar dat is net wat men de salesianen verwijt. Ze hebben immers justitie en het rechtssysteem gevolgd en die man naar Afrika laten vertrekken. Ze hebben de rechtsregels gevolgd.

Er zijn zo nog verhalen, bijvoorbeeld over die priester in het bisdom van Brugge. Het feit dat hij tot pastoor benoemd werd, was het gevolg van het advies van de rechters. Toch was de bevolking daarover zeer verontwaardigd en ik begrijp dat.

Henri Heimans: Het is hier niet de plaats om daarover te discussiëren, maar rechters leveren geen advies af. Zij oordelen en maken een vonnis op of een arrest. Zij adviseren echter niemand.

De **voorzitster:** Ik denk dat de heer Keirse bedoelt

dat de mensen die de betrokkene hadden opgevolgd in het kader van de probatie gezegd hebben dat er geen probleem was. Justitie is in dat geval een heel ruim begrip en meer dan een rechter alleen. Er is de maatschappelijke beleving en de strikt juridische. Zeker de juristen onder ons weten dat dat niet altijd een een-op-eenverhouding is. Het is echter een interessante discussie.

Zijn er nog andere vragen of opmerkingen, collega's? *(Nee)*

Dan sluiten we ook dit luik af en dank ik u beiden voor uw komst en de toelichting die u hebt gegeven over de Raad van Toezicht.

De openbare commissievergadering wordt gesloten om 16.23 uur.

La réunion publique de commission est levée à 16 h 23.

Na lezing, volhardt en tekent,

.....
Manu Keirse

Na lezing, volhardt en tekent,

.....
Jan Cootjans